

Rozvoj čiastkových funkcií

- reč a jazykové procesy
- vizuálna percepcia
- auditívna percepcia
- motorika
- priestorová a pravoľavá orientácia
- pamäť
- pozornosť

Rečové schopnosti

- **receptívna zložka** - porozumenie reči
 - dieťa reč vníma, ale nerozumie presne obsahu, počuje pokyn, ale trvá mu dlhšiu dobu, než si uvedomí, čo má urobiť
- **expresívna zložka** - vyjadrovanie sa
 - je ovplyvnená bohatosťou slovnej zásoby, artikuláciou, rýchlosťou vybavovania si pojmov a ovládaním gramatických kategórií (jazykový cit)
 - oneskorenie v tejto oblasti sa negatívne odráža v rýchlosti čítania, v porozumení čítaného textu i v písomnom prejave

Porozumenie reči

Sledujeme ako dieťa na základe nášho pokynu vykonáva rôzne činnosti:

- spoj čiarou obrázky všetkých zvierat
- daj do kruhu obrázky ovocia
- vyfarbi dopravné prostriedky
- z obrázkov vyber a označ živočícha, ktorý skáče, šteká, pláva, lieta, plazí sa..
- vyber, ktorý z predmetov na obrázku môžeš jesť, ktorý svieti, ktorý slúži na spanie ...
- preškrtni všetky obrázky s guľatými predmetmi ...
- z nakreslených predmetov vyfarbi tie, ktoré slúžia ako dopravné prostriedky, jedlo, oblečenie.....

Vyjadrovanie sa

Porozprávaj príbeh podľa obrázkov.

Menuj čo najviac predmetov, ktoré sú v triede.

Menuj charakteristické vlastnosti predmetov: pes - (malý, hnedý, dlhosrstý)

Menuj čo najviac predmetov, ktoré sa začínajú na (písmeno ..., slabiku ...)

Protiklady – aké vlastnosti majú predmety na obrázkoch (malý - veľký, vysoký – nízky...)

Zdrobneniny - ako sa povie malej mačke – mačička, (dom – domček, strom – stromček...)

- vyberať dvojice obrázkov (auto-autíčko, pes - psík)

Množné číslo – dvojice obrázkov (jablko –jablká, ryba – ryby)

Zrakové vnímanie

- schopnosť rozpoznať podobnosti a rozdiely medzi tvarmi, predmetmi, znakmi

- dôraz na čiastkové vnímanie – detaily, menej výrazné rozdiely

Zraková diferenciácia a rozlišovanie reverzných tvarov

1. Hľadanie rozdielov – urči, čím sa obrázky líšia.
2. Hľadanie zhodných obrázkov – nájdi dva rovnaké obrázky.
3. Hľadanie tvarov podľa vzoru.
4. Označenie rovnakých tvarov.
5. Podčiarkovanie tvarov, ktoré sú rovnaké ako prvý tvar v riadku.

Zraková analýza a syntéza

1. Skladanie rozstrihaných obrázkov.
2. Skladanie drevených kociek s obrázkami.
3. Dokresľovanie chýbajúcich častí obrázkov.

Zraková pamäť

1. Sledovanie dvoch a viac predmetov, ktoré sa po zakrytí vymenujú. Určenie ich vzájomnej polohy (čo ležalo vpredu, vzadu).
2. Obkresľovanie predtým sledovaných rôznych zostáv koráلكov, kociek, usporiadaných predmetov, ...
3. Opisovanie predtým sledovaného obrázka, zameranie sa na detaily.

Rozlišovanie figúry a pozadia

1. Vyhladávanie predmetov na pozadí.
2. Určovanie predmetov nakreslených jeden cez druhý.

Cvičenie očných pohybov

1. Menovanie predmetov zľava doprava.
2. Ukladanie predmetov podľa diktátu.
3. Usmerňovanie očných pohybov pomocou okienka alebo záložky.

Postrehovanie, zväčšovanie rozsahu fixácií

1. Rýchle postrehovanie písmen (vo výreze uprostred okienka).
2. Postrehovanie predmetov, písmen, slov, slabík.
3. Postrehovanie dvoch slov, ktoré sa líšia hláskou.

Sluchové vnímanie

- správne vnímanie reči – schopnosť počúvať, rozlišovať a vyčleňovať zvuky reči (deliť slová na slabiky, určiť prvú hlásku, rozlíšiť či sú slová rovnaké)
- príprava na čítanie a písanie
- dôraz na nácvik sluchovej diferenciacie, analýzy a syntézy

Figúra a pozadie

- schopnosť vnímania jednotlivých zvukov na komplexnom zvukovom pozadí
1. dieťa počúva rozhovor viacerých osôb a na určitý detský hlas reaguje dohovoreným spôsobom (tlesknutie).
 2. dieťa počúva rozprávanie a zdvihnutím ruky reaguje na dohovorené slovo. Cvičenie je vhodné aj k nácviku sústredenia.

Sluchová pamäť

1. Básničky, riekanky.
2. Rozvíjanie viet.
3. Zapamätanie si melódie.

Sluchová diferenciacia

1. Rozlišovanie slabík, určovanie či sú rovnaké (ma-me, bu-du).
2. Rozlišovanie slov – umelé (klif-klaf) i slová so zmyslom (les-pes).
3. Určovanie hlásky, ktorou sa dve slová líšia (nos-kos, pil-šil).
4. Tvorenie viet so slovami, ktoré sa líšia jednou hláskou (váha-váza).

Sluchová analýza a syntéza

Veta – slovo

1. Určovanie počtu slov vo vete (možno ich vyznačiť časťami stavebnice).
2. Určovanie poradia slov vo vete (prvé, posledné).
3. Tvorenie viet z daných slov (snežilo-vonku-ráno).

Slovo – slabika

1. Delenie slov na slabiky (slabiky znázorňujeme pohybom – tlesknutie).
2. Poznávanie danej slabiky (zdvihni ruku, ak budeš počuť „mo“).
3. Vyhľadávanie slov s danou slabikou (napr. „ba“).
4. Určenie prvej (poslednej, strednej) slabiky v slove.
5. Určovanie rovnakých slabík v slovách (lesy-sype).
6. Slovný futbal – vyhľadávanie slov, ktoré začínajú poslednou slabikou predchádzajúceho slova (hora-rada-dary...).

Hlásková stavba slov

1. Poznávanie hlásky v slove (menovanie predmetov podľa obrázkov a určenie začiatkovej hlásky)
2. Vyhľadávanie slov s danou hláskou – na začiatku, na konci, uprostred.
3. Rozklad slov na hlásky:
 - dvojslabičné slová s otvorenými slabikami – noha, koza, ...
 - trojslabičné slová s otvorenými slabikami – koleso, večera, ...
 - dvojslabičné slová so zatvorenou slabikou - taška, kefka, cukor, ...
 - slová typu – les, pes, ...
 - dvojslabičné slová so skupinou spoluhlások - pravý, plače, ...
 - viacslabičné slová – čokoláda, pondelok, ...
 - jednoslabičné slová s viacerými spoluhláskami – strom, blesk, ...
4. Skladanie slov z hlások (v-e-ž-a = veža).

- **hrubá motorika** - schopnosť dieťaťa koordinovane používať telo ako celok, zahŕňa pohyby končatín a celého tela
 - **jemná motorika** - schopnosť dieťaťa koordinovať jemné pohyby rúk (prstov), tváre (mimika), hovoridiel a jazyka (oromotorika)
 - dôraz na koordináciu pohybov a grafomotoriku
-
- uvoľňovacie cviky hrubej motoriky, obťahovanie veľkých grafických celkov v stoju, neskôr v sede s ceruzkou na A4 a nakoniec v zošite
 - uvoľňovanie ramena, lakťa a zápästia, rytmizácia vhodnou piesňou
 - precvičovanie jemnej motoriky, skladanie písmen z mozaiky, priradovanie písaných tvarov písmen k tlačným; modelovanie písmen, navliekanie korálok
 - zapájať čo najviac zmyslov, dieťa hovorí, čo robí, čo píše

Priestorová a pravoľavá orientácia

- pravú a ľavú stranu určuje dieťa najprv v priestore, potom na svojom tele
- k cvičeniu sa používajú najprv hračky a predmety, s ktorými dieťa manipuluje až potom obrázky

Ukazuj vpredu, vzadu, hore, dole, hneď pred ..., hneď za ...

Orientácia v priestore

- Ukazovať vpredu, vzadu, hore, dole, hneď pred ..., hneď za ...
- Položiť ceruzku na stôl vpravo, vľavo, nad papier, ...
- Nakresliť podľa nápovede (kresebný diktát)
Nakresli dom v strede papiera. Vpravo pri dome stojí mama.
Vľavo hore nakresli slnko. Napravo od slnka nakresli oblak.
Vľavo dole rastie kvietok. Vpravo dole rastie strom.

Orientácia na vlastnej osobe

- Ukázať správne pravú a ľavú – ruku, oko, ucho, nohu
- Vykonať pokyn
Ľavú ruku daj na pravé oko.
Pravú ruku daj na pravé ucho.
Postav sa na ľavú nohu.
Poškriab sa ľavou rukou na pravom stehne.
Daj pravú nohu na ľavé koleno.

Zopakovať predvedené pohyby

- Pravú ruku na ucho a ľavú ruku na ľavé koleno
- Pravú ruku na ústa a ľavú na ľavé koleno
- Pravú ruku na ústa, ľavú ruku na hlavu
- Pravú ruku na pravé koleno, ľavú ruku na hlavu

Orientácie v čase

- používame pojmy včera, dnes, zajtra, ráno, naobed, popoludní, večer, v noci
- v rôznych situáciách používame názvy dní v týždni, mesiacov, ročných období

Pamäť

- schopnosť zapamätať si počuté a videné a tým zlepšiť celkovú schopnosť vedome aj nevedome sa učiť
- dôraz na nahrádzanie mechanickej pamäti pamäťou logickou

Sluchová a zraková pamäť

Básničky, riekanky

Rozvíjanie viet

Zapamätanie si melódie

Sledovanie dvoch a viac predmetov, ktoré sa po zakrytí vymenujú. Určenie ich vzájomnej polohy (čo ležalo vpredu, vzadu)

Obkresľovanie predtým sledovaných rôznych zostáv korálikov, kociek, usporiadaných predmetov, ...

Opisovanie predtým sledovaného obrázka, zameranie sa na detaily

Pozornosť

- rozvinúť postreh, schopnosť koncentrovať sa na veci
- vyberať si z predkladaných informácií to najdôležitejšie, čo je potrebné si zapamätať
- sústrediť sa na danú činnosť bez vnímania rušivých vplyvov okolia

Vnímanie telového schématu

Telové schéma je súbor vnútorných predstáv, ktoré zahŕňajú informácie o častiach tela, vzájomných vzťahoch medzi časťami tela a možnostiach aktivity. Patrí sem aj orientácia na vlastnom tele, v stavbe tela. Deti s dysfunkčným telovým schématom majú ťažkosti pri osvojovaní si pohybových návykov, a to vo všetkých fázach (generalizácia, diferenciacia, automatizácia, tvorivá koordinácia), najmä však vo fáze automatizácie. Tým sa znižuje schopnosť prispôbovať sa bežným životným podmienkam.

Diagnostika

1. Dieťa má zatvorené oči a:

- a) dotkneme sa rukou jedného miesta na jeho tele a dieťa dotyk na rovnakom mieste opakuje
- b) dotkneme sa rukou dvoch miest na jeho tele a dieťa dotyky na rovnakých miestach opakuje
- c) dotkneme sa rukou jedného miesta na jeho tele a dieťa dotyk opakuje na protiľahlej strane tela
- d) dotkneme sa rukou jedného miesta na jeho tele a dieťa dotyk opakuje na inom tele (nákrese)
- e) dotkneme sa rukou dvoch miest na jeho tele a dieťa dotyky opakuje na rovnakých miestach na inom tele (nákrese).

2. Dieťa ukazuje na sebe časti tela (hlava, krk, lýtko, predlaktie, ...).

3. Dieťa postupne klope všetkými prstami pravej ruky na dosku stola.

4. Dieťa postupne klope všetkými prstami ľavej ruky na dosku stola.

5. Dieťa so zavrenými očami podľa pokynov:

- vedie ukazovák pravej ruky na špičku nosa
- vedie ukazovák ľavej ruky na špičku nosa
- pravou rukou dosahuje cez hlavu na ľavé ucho
- ľavou rukou dosahuje cez hlavu na pravé ucho.

Aktivity na rozvoj vnímania telového schématu

Manipulácia s predmetmi, hra.

Telesné cvičenia, cvičenia rovnováhy:

- chôdza vpred, vzad – s otvorenými a zatvorenými očami
- stoj na špičkách
- chôdza po čiare
- poskoky.

Cvičenia jemnej motoriky – opozícia palec – prsty, drobenie, rozťahovanie prstov, strihanie, ..

Pantomína, bábkové hry, hry s maňuškami.

Relaxačné cvičenia.

Opakovanie gest – s otvorenými a zatvorenými očami.

Hmatové rozlišovanie so zatvorenými očami.

Cvičenia pravoľavej a priestorovej orientácie.

Orientácia v čase.

Rytmické cvičenia – dieťa napodobňuje počutý alebo videný rytmus.